Przesyłka opłacona ryczałtem

AIDAS

VILNIAUS LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

eina antradieniais ir penktadieniais

DUODA NEMOKAMUS PRIEDUS

Ūkininkams — „ŪKININKĄ"

Vaikams — „VARPELĮ"

Nr. 10 | Vilnius 1938 m. gegužės 31 d. | Pirmi metai

ŽODIS LIETUVIŠKAM JAUNIMUI

Visa šio krašto lietuvių visuomenė, o ypač jautrus, kaip visada, lietuviškas mūsų jaunimas gyvai domisi įvairiais klausimais, kurie liečia ir dabartinį mūsų gyvenimą ir būsimą likimą. Domėdamiesi tais klausimais, daugelis ieško atsakymo lietuvių laikraščiuose, rašo į redakcijas laiškus, klausdami, kas bus su šio krašto lietuvių visuomene, kiti vėl gyvai visa tai svarsto savo tarpe. Žodžiu, susidomėjimas yra didelis ir gyvas. Didelis todėl, kad dabar visų pakraipų, visų sričių lietuviai yra **visi** susidomėję savo likimu, gyvas todėl, kad mes jau nepamojame ranka į tai, kas bus su mumis rytoj. Priešingai, visa tai giliai imame į širdį, pergyvename, pradedame gyventi bičių pavyzdžiu:

„**Visi už vieną, vienas už visus**".

Jei norime gyventi, kaipo sąmoninga savo likimo visuomenė, kitokio dėsnio laikytis negalime; galime jį tik papildyti dar vienu dėsniu:

„**Lietuvis lietuviui yra brolis**".

Tai suminėję ypač trokštame, geidžiame iš visos širdies, kad šie abudu dėsniai, šios, galima pasakyti, dabartinio mūsų gyvenimo taisyklės būtų suprastos lietuviško jaunimo, kuris yra mūsų viltis ir paguoda. Kartais iš tikro senesniems žmonėms sunku būti entuziastais, pasiryžėliais, nes jie jau turi ant savo pečių ne vieną kryželį. Kas kita jaunimas, prieš kurį gyvenimas dar tik stovi, į kurį jis dar tik žengia.

Mūsų visuomenės kultūriniame, ekonominiame ir politiniame gyvenime per paskutinius keleris metus įvyko daug visiems žinomų atamainų. Malonu betgi pažymėti, kad visos tos atamainos nepalaužė mūsų **lietuviškos** dvasios, kad dėl to mes nenustojome ir niekuomet nenustosime būti lietuviais. **Neatsižadėsime savo kalbos, savo tautystės, savos lietuviškos kultūros, mums priklausomų teisių net ir tuomet, jeigu įvyktų dar labiau nepalankių atamainų.**

Tai sakome ne tik savo, bet viso šio krašto lietuvių visuomenės vardu ir juntame, kad pirmoje eilėje mums pritaria lietuviškas jaunimas, labiausiai susirūpinęs tuo, kas bus rytoj. O toks ar kitoks rytojus, pasisakykime atvirai, priklauso tik nuo mūsų pačių. Tiesa, pasitaiko žmonių, kurie po pirmo nepasisekimo nuleidžia rankas, po pirmo suklupimo nenori keltis ir eiti toliau. Tokių betgi žmonių yra nedaug ir ne jie vairuoja gyvenime, bet tie, kurie niekuomet nenuleidžia rankų, kurie suklupę greit keliasi ir dar spartesniu žingsniu eina toliau.

Prie paskesniųjų priklauso šio krašto lietuvių visuomenė, kuri nenuleido, nenuleidžia ir nenuleis rankų, gerai žinodama, kad jei pasikiram žmogui, siekiančiam tikslo, kartais tenka dirbti ilgus metus, tai daug daugiau reikia turėti kantrybės visuomenei ar tautai, kurios likimas yra sprendžiamas ne metais, bet dešimtimis, o kartais ir šimtais metų.

Tai visų pirma pravartu įsidėmėti lietuviškam mūsų jaunimui, kuriam ir skiriame šį mintčių žiupsnelį, kartu primindami, kad dirbdami bendrą visuomenės darbą, dėl Dievo meilės nepamirškime ir **patys mokytis, lavintis ir tobulėti**, nes be to negalėsime dirbti jokio platesnio visuomeniško darbo, kurio tiek daug turime.

Ši aplinkybė ypač svarbu įvertinti mūsų krašto lietuviškam jaunimui, kuris gali darbuotis tik **neorganizuotai**. Vadinasi, negalima laukti, kada tave paragins prie visuomeniško darbo pirmininkas, sekretorius, ar atvykęs instruktorius, bet to darbo turi imtis pats, kiekvieno neraginamas, neprašomas, kadangi tai yra tavo, kaipo **lietuvio** pareiga, nuo kurios tu negali atsisakyti.

Varšuvoje pasirašyta geležinkelio susisiekimo sutartis

„Aide" jau buvo plačiai rašyta apie vedamas Varšuvoje derybas dėl tiesioginio susisiekimo tarp Lietuvos ir Lenkijos. Tos derybos, kaip žinome, prasidėjo balandžio 29 dieną ir užtruko iki šio mėn. 25 dienos.

Tą dieną, kaip pranešama, Varšuvoje buvo pasirašyta sutartis, kurioje yra 44 punktai. Be to, pasirašyti du vykdomieji protokolai ir trys protokolai, kuriuose numatyta keleivinių ir prekinių vagonų naudojimas. Be to, pasirašyta sutartis dėl Lentvaravo, kada išdavinėjimo ir priėmimo stoties, kuri bus tam tikslui naudojama iki 1940 metų gegužės 15 dienos, tai yra iki Lenkijos pusėje bus pastatyta nauja stotis Zaviasuose, o Lietuvos pusėje — Vievyje.

Kartu paruoštas traukinių tvarkraštis, pagal kurį kursuos traukiniai Varšuva - Vilnius - Kaunas ir atvirkščiai.

Iš *Varšuvos* traukinys išeis 0.15 (15 minučių po 12 valandos naktį), iš *Vilniaus* 6 val. 40 min. ir Lentvarave iš abiejų traukinių bus sudaromas naujas traukinys, einąs tiesiog į Kauną, kur atvyks 9 val. 25 min.

Iš *Kauno* išeis traukinys 20 val. 33 min. ir į Vilnių atvyks 23 val. 35 min., o į Varšuvą 6 val. 38 min.

Be to, numatomas kasdieną traukinys iš *Vilniaus* tiesiog į Kauną. Šis traukinys išeis iš Vilniaus 19 val., o Kaune bus 22 val. 17 min.

Iš *Kauno* į Vilnių išeidinės 8 val. 27 min. ir Vilniuje bus 11 val. 59 min.

Muitų ir pasų kontrolė šiapus bus daroma Lentvarave ir traukinyje iki Zaviasų, o Lietuvos pusėje Vievio stotyje.

Kartu pranešama, kad sutartyse yra numatyta ne tik tiesioginis susisiekimas, bet ir tranzitas.

Dabar, sutartį pasirašius, šio mėn. 31 dieną Kaune įvyks sutartį pasirašiusiųjų pasitarimas, kurio metu bus nustatytos keleivių ir prekių bilietų kainos.

Tarpvalstybinę geležinkelio susisiekimo sutartį Lenkijos vardu pasirašė užs. viceministeris Šembekas. Lietuvos vardu pasiuntinys min. Škirpa; visas kitas pridedamąsias sutartis pasirašė abiejų delegacijų pirmininkai.

Pirmieji traukiniai į Lietuvą

Pasirašius geležinkelio susisiekimo sutartį, daugelis domisi, kada pradės kursuoti traukiniai į Lietuvą ir iš Lietuvos.

Šiuo klausimu kol kas tikrų žinių nėra. Šio mėn. 31 dieną Kaune abiejų valstybių delegacijos tarsis dėl geležinkelio tarifo, ir tik po šių pasitarimų paaiškės, kada prasidės tiesioginis susisiekimas.

Lietuvos delegacijos pirmininkas dir. Augustaitis, sugrįžęs iš Varšuvos į Kauną, pareiškė „Lietuvos Aido" korespondentui, kad tiesioginis geležinkelių susisiekimas prasidės tuojau, kai tik bus ratifikuota sutartis. To galima laukti birželio mėn. antroje pusėje.

Ministeris Bekas Švedijoje

Praėjusią savaitę Štokholme viešėjo Lenkijos užsienių reikalų ministeris Bekas, kuris nuvyko į Švediją pro Berlyną. Pažymėtina, kad min. Bekas Berlyne nebuvo sustojęs ir nesimatė su jokiu Vokietijos politiku.

Švedijoje min. Bekas buvo išskilmingai priimtas ir visi švedų laikraščiai daug rašė ne tik apie abiejų valstybių gerus santykius, bet taip pat palietė visų Baltijos ir Skandinavijos valstybių tarpusavius santykius, kurie, įvykus Lietuvos—Lenkijos susitarimui, galėsią žymiai pagerėti.

Min. Beko atsilankymo metu spauda atkreipė dėmesį į Švedijos užsienių reikalų ministerio Sandlerio suruoštą priėmimą. Priėmime dalyvavo ministeris Bekas su savo palydovais ir iš diplomatinio korpuso tik šių valstybių pasiuntiniai: Norvegijos, Danijos, Lietuvos, Latvijos, Estijos ir Suomijos.

Slovakų kova už teisių lygybę

Šiomis dienomis slovakų delegacija parvežė iš Jungtinių Šiaurės Amerikos Valstybių sutarties su čekais originalą. Ši sutartis buvo pasirašyta Amerikoje 1918 metais. Joje buvo išdėstyti svarbiausi abiejų tautų: čekų ir slovakų sugyvenimo punktai.

Šią sutartį iš čekų pusės yra pasirašęs ilgametis Čekoslovakijos prezidentas Masarykas.

Kadangi slovakai jaučiasi Čekoslovakijoje nuskriaustais, neturinčiais lygių teisų su čekais, tai šia sutartimi pasiremdami, jie (slovakai) yra pasiryžę ir toliau kovoti už teisių lygybę.

Slovakų tautos vadu yra kun. Hlinka, jau senyvo amžiaus žmogus, kuriam šio mėn. 28 dieną ir buvo įteiktas sutarties su čekais originalas.

Lenkų žurnalistai pas Lietuvos pasiuntinį

Šio mėn. 28 dieną Lietuvos pasiuntinys Varšuvoje ministeris K. Škirpa surengė lenkų spaudos atstovams priėmimą.

Varšuvos laikraščių pranešimu, priėmime dalyvavo visi Lietuvos pasiuntinybės nariai ir beveik visų žymesnių lenkiškų laikraščių atstovai.

Ministeris Škirpa priėmimo metu pasakė kalbą, kurioje apibūdino dabartinius abiejų valstybių santykius, pareikšdamas vilties, kad, pasirašius pirmas kelias sutartis, netrukus bus pasirašytą konsularinė, o vėliau ir prekybinė sutartis.

Po ministerio Škirpos kalbos lenkų žurnalistai paklausė, kokie dabar yra Lietuvos santykiai su Sovietų Rusija ir Vokietiją. Min. Škirpa pareiškė, kad Lietuvą, būdama maža valstybė, nesikiša į didžvalstybių reikalus, bet stengiasi su visomis valstybėmis turėti gerus santykius.

Baigiantis priėmimui, lenkų žurnalistų vardu Lietuvos pasiuntiniui padėkojo sąjungos pirmininkas pulkininkas Sciežynskis, kuris ta proga pareiškė, kad Lietuvos pasiuntinys visuose lenkų žurnalistuose, be pažiūrų skirtumo, rasiąs prietelių.

Šį lenkų spaudos atstovams surengtą priėmimą plačiai paminėjo visi lenkų laikraščiai, pabrėždami, kad priemimas praėjo geroje nuotaikoje.

Vilniaus dienraščio „Słowo" bendradarbis Varšuvoje ta proga pažymėjo, kad iš ministerio Škirpos duotų žurnalistams paaiškinimų matyti, kad iš tikro netrukus galima bus gauti vizos (kas turės užsienio pasą) į Lietuvą, bet kol kas vizų nebus daug duodamą.

Min. Škirpa pas gen. Skvarčinskį

Varšuvos dienraščiai praneše, kad šio mėn. 25 dieną Lietuvos pasiuntinys Varšuvoje min. K. Škirpa buvo atsilankęs pas Ozono vadą generolą Stanislovą Skvarčinskį, su kuriuo ilgai kalbėjosi.

Kokie klausimai šio pasikalbėjimo metu buvo paliesti—lenkų spauda nieko nepraneša.

×

Šio mėn. 27 dieną gen. Skvarčinskis atvyko į Vilnių.

Dideli Lietuvos sporto laimėjimai

Kaip aname „Aido" numeryje buvo rašyta, gegužės 22 ir 23 dienomis Kaune įvyko Lietuvos ir Prancūzijos vyrų krepšinio ir Lietuvos ir Estijos moterų krepšinio rungtynės, kurios pasibaigė Lietuvos laimėjimu. Krepšinio rungtynės Lietuva — Prancūzija pasibaigė 36 : 24, Kaunas — Paryžius 30 : 24, Lietuva — Estija 15 : 7.

Dabar tenka sužinoti, kad gegužės 27 dieną dvi Lietuvos krepšinio rinktinės (viena vyrų ir viena moterų) buvo nuvykusios rungtis Rygon. Ir iš ten taip pat sugrįžo kaip nugalėtojos. Lietuvos krepšinio rinktinių rungtynės su latvių krepšininkais pasibaigė tokiomis išdavomis: lietuvių vyrų rinktinė nugalėjo latvius 37 : 18, lietuvių moterų nugalėjo latves 14 : 5. Po šių rungtynių Lietuvos krepšinio rinktinės įsigijo Baltijos valstybių krepšinio sporto dovaną — taurę.

Amerikos lietuvių ekskursijos

Šią vasarą į Lietuvos Valstybę ketina atvykti daug kitur gyvenančių lietuvių ekskursijų. Daugiausia ekskursijų laukiama iš Jungtinių Amerikos Valstybių. Iš ten dvi lietuvių ekskursijos jau yra atvykusios. Šiomis dienomis Amerikos lietuvių ekskursija — apie 50 žmonių — pro Klaipėdą atvyko Kaunan.

Kartu su paskutine ekskursija atvyko ir Amerikos Lietuvių Legijono atstovai, kurie atvežė ir įteikė Lietuvos šauliams savo legijono ženklus.

Atvykę Amerikos lietuviai gyvai domisi padaryta Lietuvos Valstybės pažanga, jos atsiekimais laimėjimais ir dalyvauja įvairiose iškilmėse, kurios dabar rengiamos Kaune ir daugelyje kitų krašto vietų.

Dienraščio „Gazeta Polska" straipsnis

Ryšium su pasirašymu geležinkelio susisiekimo sutarties, vyriausiame Ozono organe „Gazeta Polska" šio mėn. 28 dieną buvo įdėtas vedamasis straipsnis, pavadintas „Pirmas normalizacijos etapas".

Straipsnio autorius apibūdino kai kurių lenkų nepasitenkinimą, kuris buvo reiškiamas, sužinojus, kad Lenkijos vyriausybė pareikalavo tik santykių užmezgimo. Autorius ta proga pabrėžia, jog buvo privengiama, kad Lietuva iš tikro ją lėsianti nekalbėti apie normalius santykius visa šių žodžių prasme, o tik apie diplomatinių santykių užmezgimą. Vėliau betgi paaiškėjo, kad abiejų valstybių santykiai normuojami visose gyvenimo srityse ir štai jau dabar yra sudarytos trys pagrindinės sutartys, kurios daugumoje jau sunormavo santykius.

Autorius užsiminė ir apie ginčytinus klausimus, pareikšdamas, kad apie juos galima bus kalbėti tik betarpiškai, suėjus į normalius kaimyninius santykius.

Toliau autorius primena, kad, jeigu šuo metu tai vienur, tai kitur pasigirsta ausj rėžias balsas, tai esąs tik praėjusio nenormalaus gyvenimo atbalsis. Autorius tarp kitko pareiškė:

„Kai yra sudaromos pastoviam bendradarbiavimui sąlygos, tai nereikia grįžti prie tų dalykų, kurie skiria ir erzina. Negalima tuo pačiu metu statyti ir griauti statomų rūmų pamato".

Kieno adresu autorius kalba — nesunku suprasti.

Ta proga norime priminti, kad ir Vilniaus lietuviai santykių normalizavimu yra suįdominti ir nekantriai laukia, kad kuo greičiau nereikėtų kalbėti apie tuos dalykus, kurie, vyriausiojo „Gazeta Polska" redaktoriaus žodžiais tariant, skiria ir erzina.

TAUTOS BALSAS — DIEVO BALSAS

Yra žmonių gyvenime nemirštančių tiesų, kurios, eidamos iš kartos į kartą, gyvuoja ištisus amžius.

Tiesa ir teisybė yra dvi labai artimos ir giminingos viena antrai sąvokos. Bet ši antroji giminaitė— teisybė, pasak lietuviškos pasakos, ištisus amžius klaidžioja su užrištomis akimis, kai tuo tarpu akiplėša neteisybė, turėdama geriausias akis, visur ima viršų.

Kas gi užrišo teisybei akis?

— Žmonių savimeilė ir artimo neapykanta. Dvidešimtasis amžius, žmonių pažangos, kultūros, technikos amžius yra taip pat ir didžiausių neteisybių amžius. Mūsų teisybė klaidžioja užrištomis akimis, o mes išsižioję, lyg žodžio netekę, laukiame jos ateinant ir sulaukti negalime.

Ar ilgai taip galime laukti?

Ir menkas žemės kirminas, kada jį užmina koja, ima raitytis, judėti, energingai kovoti, kad jo nesutryptų.

Mes esame teisėta tauta. Tai aišku, kad daugiau turime teisių kovoti dėl savo gyvybės, dėl kiekvieno prieš ją pasikesinimo, nei menkas kirminas. Gyvo organizmo gelmėse savaime glūdi seniai žinoma omė ir palinkimas — ginti ir saugoti savo gyvybę nuo pavojų. Tai įgimta ne tik žmonių, bet ir gyvulių ypatybė. Jei tauta nemoka ginti savo gyvybės, neatjaučia daromų jai skriaudų, tai ji lyg apmirusi. Taip ima pamaži kalbėti apie mus kiti. Girdi, lietuvių liaudis esanti viskuo, kas yra ir kas dedasi, patenkinta. Ji nereikalaujanti savo teisių mokykloje, bažnyčioje, valstybėje. Tiktai inteligentai, tautos smegens, šio ir to iš valdžios prašą, bet visas tautos organizmas esąs tylus, nepaslankus, negyvas nesugebąs nei prašyti nei reikalauti. Tuo tvirtinimu norima mums išmušti pagrindas iš po kojų, norima pasakyti, kad šio krašto lietuviai inteligentai liko be tautos, kaip tie vadai be kariuomenės, kad mūsų liaudis yra viskuo patenkinta, tik inteligentai jai neduodą ramybės ir vis nuolat kurstą. O kaip gi yra iš tikrųjų? Ar mūsų liaudis abejinga lietuvių inteligentų darbui ir idėjoms? Tikrai ne! Dar ne taip seniai mūsų liaudyje buvo prigiję daugybė lietuviškų draugijų. Daugelis jų gražiai augo ir žydėjo, buvo judrios ir aktingos. Rodos, buvo aiškiai tai įrodyta. Mūsų liaudis mėgo ir mėgsta lietuviškus vaidinimus, skaitė ir skaito lietuviškus laikraščius. Vadinasi, šiaip ar taip ji buvo ir yra pritilpusi prie lietuvio inteligento, kurs kilęs iš to pačio kaimo, iš tos pačios pastogės. Būdamas šio krašto žmogus, lietuvis inteligentas yra labai artimas savo broliui artojui, likusiam namie ūkininkauti. Todėl lietuvio inteligento norai labai dažnai sutampa su lietuvio ūkininko norais. Kas skauda vienam broliui, skauda ir antram. Brolis ūkininkas turi nė kiek nemažiau jėgų, norų ir valios savo teisėms ginti, kaip brolis inteligentas, tik pirmasis dažnai nesąmoningas savo teisių ir neturi žinių bei reikalingos nuovokos, kas ir kaip reikia daryti. Jeigu vakar ir užvakar pirmas visur prabildavo brolis inteligentas savo ir savo brolio ūkininko vardu, tai dar nereiškia, kad šis pastarasis šiandie nemoka pats kalbėti ir negali savo balso pareikšti. Tiesa, grubus ir paprastas artojo balsas, bet teisingas ir reikšmingas. Iš vargo krūtinės išėjęs, jis gali būti labai atviras, skaudus ir griežtas, toks, kokia dabartinė lietuvio artojo dalia. Bet, kaip žinome, negeresnė dalia ir lietuvio inteligento. Brolį artoją ir inteligentą šiandie sieja ne vien brolybės saitai, bet ir bendrieji vargai. Abiems jiems devyniais raktais užrakintos durys į lietuviškas draugijas, amatų įstaigas, mokyklas ir kitokias tautines gėrybes. Abu jie, vienas antram ranką padavę, turi šių gėrybių bendromis jėgomis siekti. Artojai ir inteligentai, vyrai ir moters, jauni ir seni — tai visa tauta. Tautos balsas — Dievo balsas, sakydavo senovės rymėnai. Tegu moka visa tauta pareikšti savo balsą, ir bus jos balsas šventas ir nepalaužiamas, o jos teises neliečiamos.

Žeme mūsų, žeme, kuri mus nešioji, dengi ir maitini, mes tavo vaikai gyvi lietuviai, tvirtai tavo dirvose savo motučių išauginti, dar turime balsą, dar plaka mūsų širdies tvinksnis, dar mokame ir galime savo teisių, savo draugijų visi kaip vienas ieškoti, dar galime pareikšti visiems, kad visos mūsų tautos, viso mūsų krašto balsas yra nelyginant—Dievo balsas.

V. M-as.

Uždaromos lietuvių mokyklos

Švenčionių Liet. Švietimo Draugija „Rytas" šių metų pradžioje buvo gavusi mokyklų kuratorijos įspėjimus, kad jei nebus išpildyti pagal 1932 metų įstatymą tam tikri reikalavimai (mokyklų butų tinkamumas, mokyklų statutas, mokykloms laikyti lėšų užtikrinimas ir kt.), kuratorija ketinanti uždaryti „Ryto" laikomas lietuviškas pradžios mokyklas, būtent: 1) Švenčionyse, 2) Raškutėnuose (Kaltinėnų valsč.), 3) Ivanėnuose, 4) Taujūnuose, 7) Kalvesalyje, (Daugėliškio valsč.) 6) Kukiškėse, 7) Miežionėliuose (Švenčionių valsč.), 8) Davaisiuose (Adutiškio valsč.) ir 9) Kukutėliuose (Tverečiaus valsč.).

Administracinės valdžios sprendimu, Švenčionių „Ryto" Draugiją tuojau sulaikius ir uždarius, „Ryto" valdyba švietimo valdžios reikalavimų patenkinti negalėjo. Šį reikalą ji turėjo pavesti administracinės valdžios paskirtam „Ryto" kuratoriui adv. Vilianovskiui.

Ar valdiškas kuratorius švietimo valdžios reikalavimus stengėsi patenkinti — nežinia. Tik jau žinoma yra, kad šiomis dienomis yra gauti Vilniaus Apygardos Mokyklų kuratoriaus B. Godeckio pasirašyti sprendimai, kad nuo šių metų rugpiūčio 31 dienos bus *uždarytos šios Švenčionių „Ryto" lietuviškos mokyklos: Taujūnuose (dviklasė), Kalvesalyje ir Kukiškėje.* Uždarytų mokyklų aktai ir antspaudai įsakyta perduoti Švenčionių apskrities mokyklų inspektoriui iki rugsėjo mėn. 10 dienos.

Dėl šių mokyklų uždarymo duota teisė apeliuoti švietimo ministerijai. Bet ar kuratorius adv. Vilianovskis mėgins tai daryti, paaiškės vėliau.

Uždarius aukščiau sužymėtas mokyklas lieka be darbo šie lietuviai mokytojai: Mykolė Paukštienė, Antanas Paukštė, Vladas Šekštelė ir Antanas Matkevičius.

Dėl kitų šešių „Ryto" mokyklų likimo mokyklų kuratorijos nusistatymas dar nežinomas.

Tikrai negražu

Vienas mūsų nuolatinių skaitytojų šiomis dienomis atsiuntė mums iškarpą iš „Gaz. Wil." su straipsneliu „Nieładnie" (Negražu). Tas straipsnelis tikrai „negražus", kuris parodo, kaip savotiškai vis dar galvoja lenkų visuomenės dalis ir kokias nepagrįstas pretensijas reiškia. Manome, kad ir kiti mūsų skaitytojai panorės su juo susipažinti, todėl dedame jo vertimą.

„Labai myliu lietuvius, nors pats nežinau už ką. Gal taip, dėl širdies gerumo, ar iš papratimo.

„Todėl labai nuliūdau dėl jų nekultūringo pasielgimo su Lenkijos atstovais, su kuriais, kaip praneša laikraščiai, nenorėjo kitaip kalbėti, kaip tik rusų kalba. Juk aš gerai žinau, kad jų prezidentas ponas Smetona, premjeras kun. Mironas, kurį gerai pažįstu, ir visi ministeriai gerai moka lenkų kalbą. Turėtų todėl su lenkais svečiais apseiti kaip europiečiai ir kalbėti lenkiškai, o tai mūsiškiams būtų be galo malonu.

„Tačiau šito kultūrinio gesto lietuviai nenorėjo padaryti ir privertė lenkus kalbėti rusiškai, vadinas, ta kalba, kuri šiaip esanti graži, bet lenkams per ilgus metus buvusi biauri, nes primindavusi ilgų metų nelaisvę ir Maskvos uždėtąjį jungą Lenkijai, ir kas dar blogiau, nes ir Lietuvai, apie ką šių dienų lietuviai negalėjo pamiršti.

„Pasirodo, kad lietuviai iš karto ašaka atsistojo prieš lenkus. Laimė tik, kad lenkai negreiti spardytis, tad nesužeisią nė užkulnių. Su lietuviais kalbės ir rusiškai, kad tik galėtų parodyti kuo daugiau geros valios ir nuolaidumo katinėliui, kuris pučiasi iki didžiulio dogo. Tokia jau pasauly tvarka, kad milžinas esąs švelnus su pasipūtusiu nykštuku". *T. M.*

Red. pastaba. Į šį straipsnį čia pat dedame išsamų p. Jotvingio atsakymą. Į demagogiškus p. T. M. išvedžiojimus p. Jotvingis atsako kultūringai ir įtikinančiai.

Nepagrįsti reikalavimai.

Vedamajame „Gaz. Wil." straipsnyje, kuris pasirodė prieš mėnesį, kažkoks T. M. labai (?) myli lietuvius ir podraug daro jiems karčius priekaištus. Už ką?

P. T. M. kažkur paskaitęs, kad lietuviai derybų metu nenorėję kalbėti su lenkais lenkų kalba ir vartoję rusų kalbą. Ar „Gaz. Wil." publicistas yra įsitikinęs, kad galįs savo priekaištą paremti svariais argumentais? Taigi, šis klausimas reikėtų pasvarstyti, nes jis galįs dar ne kartą iškilti per derybas. Benagrinėdami šį klausimą, surasime jame tris.

1) Jei liesti šį klausimą iš esmės, tai pirmučiausia turime pasakyti ir net pabrėžti, kad lenkų kalbai diplomatija nepripažįsta tarptautinės kalbos teisių, kokias turi, pav., prancūzų kalba. Taigi niekas neturi teisės reikalauti ir net pageidauti, kad Lietuvos pasiuntinys Varšuvoje ir Lenkijos Kaune, eidami savo oficiales pareigas, būtinai vartotų lenkų kalbą. Kitaip ir negalėjo jiedu prabilti į Valstybių Prezidentus, kaip tik prancūzų kalba. Jiedu taip padarė ir – visa tvarkoje.

2) Kas gerai pažįsta Lietuvos Valstybės Prezidentą A. Smetoną ir premjerą kun. Vl. Mironą, tas netikės, kad šiedu taurūs ir kilnūs vyrai savo privačiame gyvenime iš principo atsisakytų kalbėti lenkų kalba ir griebtųsi rusų kalbos. Jei lenkų spauda kuomet nors taip būtų rašiusi, tai tik dėlto, kad jos žinios būtų buvusios paimtos iš blogai poinformuoto šaltinio arba nesiorientuotų mūsų gyvenime. Mes galime nurodyti konkretų nuotykį, kuris geriausiai nušviečia p. Prezidento A. Smetonos asmenį ir jo santykį prie lenkų kalbos. Kartą, keliaudamas per Lietuvą, p. Prezidentas A. Smetona apsilankė viename lenkų dvare. Sveikindama aukštąjį svetį šeimininkė, lenkė ir dvarininkė, mandagiai pareiškė, kad ji dar negalinti taip gerai kalbėti lietuvių kalba, kad galėtų ja pasveikinti savo namuose pirmąjį krašto šeimininką. Prezidentas neliko skolnas. Savo atsakyme jis pasisakė dar neužmiršęs lenkų kalbos, kad negalėtų laisvai pasikalbėti su šeimininke, — ir tai iš karto sudarė jaukią nuotaiką ir šeimininkams ir gausiai susirinkusiems svečiams.

3) Šie du momentai neturėtų nustelbti trečiojo, kuris, mums bent taip atrodo, esąs pats svarbiausias, — faktas, su kuriuo kiekvienas lenkas turįs sutikti. Šitaip teigdami, turimi galvoje tą faktą, kad jaunoji Lietuvoje išaugusioji karta žymia savo dauguma visai nemoka arba labai menkai moka lenkų kalbą. Tad dabar turėtų būti visiems aišku, kodėl pasiuntinys Škirpa nevartoja lenkų kalbos ir kodėl atvykę Augustavan lietuviai inžinieriai ir valdininkai su savo kolegomis lenkais nekonferavo lenkų kalba. Kitaip ir negalėjo būti. Dar prieš Didįjį karą daug kur Lietuvoje lenkai sudarydavo 1 — 2% visų gyventojų. Tad kur tie lietuviai galėjo ir ar galėjo pramokti lenkų kalbos?! Kitų kalbų mokytis paprastai verčia reikalas ar simpatija tautai, su kuria tenka susidurti. Kai atsiras reikalo mokėti lenkų kalbą, vėl pradės Lietuvoje augti skaičius žmonių, kurie jos kalbos pradės mokintis, simpatiją reikėtų pirmučiausia geruoju išugdyti. Nėra ko nė laukti, kad kitataučiai, gyvenimo neverčiami, panorėtų išmokti tos kalbos, kuri tarptautiniuose santykiuose nevaidina didesnės rolės; išimtį sudaro vien kalbininkai. Tuo tarpu karas, revoliucija ir emigracija labai daug prisidėjo prie rusų kalbos paplitimo visame pasauly. Šis reiškinys daug kam galįs nepatikti, na, bet fakto iš gyvenimo neišbrauksi.

Jotvingis.

VL. RADZIULIS

Pušis tarp dirvų

„Visa prapuolė, tik ant lauko pliko kelios pušelės apikreivės liko".
A. Baranauskas: „Anykščių šilelis"

Miškas buvo suaugęs taip, kad negalėjai skirti, kur jo viršus, o kur apačia. Visur negalėjai pralysti, o jeigu jau šiaip taip rankom šakas praskindavai, tai būdavai raižomas ir baidomas. Sakytum, miškas priešinosi kiekvienam, kuris stengėsi įeiti į jo vidų, surasti jos širdies plakimą, sužinoti, atspėti visas jo paslaptis.

Naktimis jisai tyliai alsuodavo, lyg būtų užmigęs poilsio, lyg bijodamas, kad pats garsesniu savo atodūsiu įstabaus sapno nesutrukdytų, kad to tylaus alsavimo nenutrauktų.

Rytmečiais saulės spinduliai neįstengdavo pasiekti drėgnos žemės, kuri, po samanomis visiškai pasislėpusi, nė pagalvodavo, kada kada nors bus kaitriosios saulės kepinama.

Vidudienio metu tiktai vietomis prasiskverbdavo pro tankiai besipinančias šakas ir plačiai išsikėtusias viršūnes, bet ir tai trumpai valandikei, ir tai tik ten, kur tų šakų pynatį rasdavo retesnę. Tada matydavai, kaip iš viršaus į apačią šviesi, akis raibinanti brūžė nutisusi, kurį laiką pamažėle krypdama rytuosna, veikiai išnyksta. Dar kelios valandikės, ir jau tik margais — šviesesniais ir tamsesniais taškučiais viskas pavirsdavo,

———

Kalbėjo žmonės, kad nebūsią gero, jei miškan kirviai ir piūklai įžengę. Stebėjosi jie tada ne miško didumu ir tankumu, bet tuo skubotumu, kuris buvo pastebimas jį kertančių veiduose. Jie buvo tik tylūs stebėtojai. Ne tik niekam kitam savų jausmų ir minčių nedėstė, nepapasakojo, bet dargi tarpusavy apie kertamą mišką nebekalbėjo. Žinojo gerai, kad jų balso nieks neišklausys, nors tasai jų balsas dangaus skliautu net remtųsi. O mišką tuo syk kirto ir kirto, vežė ir vežė. Viena greta kitos griuvo storiausios pušys ir eglės. Vienas po kito sviro beržai ir uosiai, savom užlūžusiom šakom giliai į žemę, besdamiesi. Vežimai vis braškėjo, sušilusių arklių styrinami. Vieni už kitus pilnesni, vieni už kitus aukštesni ir storesni.

— Bus bado metai.

— Pristigo jau, regi, žemės.

— Duonai dirvų reikia.

— Ant akmenų duonos — gi duonos nepriaugs.

— Taigi, kad taip ant akmens sėdami galėtų piauti.

— Kam ant akmenų — da žemės daug neužsėtos.

— Žemė plati — jos visiem pakaks.

— Ėgi dėl tos žemės, dabok, kaimyn, kiek jaunų žmonių galvas paguldo.

— Kai patys nori, tai ir guldo, nenorėt — jų galvų niekas kitų kraštų laukuosna guldyti nenuneštų.

— Ir nuneša kaimyn, ir paguldo.

Apylinkės artojų kalbos buvo tik žodžiai. Tylėjimas jų, atrodė, buvo išsisėmęs jau. Tik susitarimo juose dar reikiamo buvo permaža, tik pajudinimo atitinkamo jiems dar stokojo. O miškas būtų stovėjęs. Bet mišką iškirto ir išvežė.

———

Praėjo kiekas laiko.

Saulė kaitina neperšilčiausiai, linkdama jau vakarop. Ten, kur ilgesnį laiką buvo kelmai bestūksoję, sužibo mažytės liepsnelės, sukunkuliavo šėmi dūmai, kaip baudžiavos meto dvarų jaučiai, kuriais artojai ponų laukus išvagodavo, savo sūriuoju prakaitu aplaistydami, kad didesnį derlių atneštų. Pradžioj ar ir ugnis buvo vos įmatoma, bet juo labiau darėsi didesniai ir ryškesniai, augo vis ir plėtėsi. Pamačiusieji tokius naujus pasireiškimus kalbėjosi:

— Lydimus*) degina.

— Suskubo jau iškirst.

— Suskubo ir išdegint.

— Kas šiandien nesiskubina.

———

Lydimuose pradėjo viena greta kitos dygti sodybos. Kaip grybai po lietaus augo net pasišokėdamos. Kai kurių net stogai nebeskubdavo pridengti. Viena pusė dengta, kita — ne. O jau būriai vaikų apie tas naujas sodybas sukeliojosi, jau rėkė ir klykė.

Sunku buvo vietos žmonėms susikalbėti su naujai atkeliavusiais. Nelabai, tiesa, ir vieni ir kiti norėjo besikalbėti. Bet kartais, reikalo verčiami, turėdavo. Šiurkštūs žodžiai krisdavo tada vietos artojams iš tų naujai įsikūrusiųjų lūpų:

— Klopai, jūs!

— Juodanugariai!

— Kamai!

Tylėjo tokiais žodžiais mėtomi artojai. „Dievas jiems buvo aukštai — ciesorius toli". Tik jų širdyse virė, kunkuliavo kraujas, jų kumštys tik kietai užsigniaužusios drebėjo...

———

Vasaros saulė įkaitino žemės paviršių. Ir ten, kur iškilesnės vietos, ir ten, kur jos į šiaurę giliomis daubomis nulinkusios baigė jau viskas kepti. Ne tik vasarojus (rugiai jau buvo kluonuose), bet ir žolė, ir toji buvo apliepusi, kaip senystės kamuojamo žmogaus, darbu išvargintos rankos ir kojos.

Vienoje dirvoje stovėjo, kažkokiu būdu nuo aštriadančio piūklo išlikusi, pušis. Anksčiau buvusi tiesiastiebė, aukštaliemenė, viršūnę šakų vainiku puošusi — dabar susikreivino, susilankstė, šakas aplūžo.

Saulės nuolatos deginama ir deginama tą savo žaliumą, kuriuo anksčiau, dar kai miškas buvo neiškirstas, prieš tamsumoj pasislėpusius pageltusius krūmokšnius mėgdavo pasigirti. Sunkiau jai buvo augti, negu sausuose tyruose prie oazės palmei. Nes jos pašaknyse buvo išdžiūvęs, buvo išsekęs jau paskutinysai drėgmės lašelis.

Kai vėjas pūsdavo, kai būdavo metas, kad, rodos, tuoj bus audra — jinai gailiai gailiai vaitodama lankstėsi, suposi, lyg nulūžti, lyg iš šaknų išvirsti stengdamosi. Gal ir ženklo tada nenorėjo palikti, kur jos kadaise augta, kur kadaise tokio plataus ir aukšto miško būta.

— Nugriūs pušis, — kalbėjo vieną sykį stebėdamas ją artojas.

— Nulūš, perpus, — pastebėjo kitas.

— Pušys dažniau iš šaknų virsta, todėl aš ir sakau nugrius.

— Gali ir grūti, — pritarė tas, kuris su juo kalbėjo.

———

Naktį užėjo audra. Perkūnijos ir žaibai skaldė ir raižė dangų ir žemę. Daugiur jau liepsnoja padegtos sodybos. Vėjas, smarkus kaip niekad dar, nešė trobų stogus, ardė ir griovė sienas. Pušis visa braškėjo ir švilpė. Vienas perkūno dūžis jam nuskrodė nuo viršaus iki apačios, storas papliauškas atskeldamas, toli po dirvas jas išmėtydamas. Vėjas jau pusiau perlauždamas ir iš šaknų išraudamas, paguldė ant netaip dar seniai suartų dirvų...

———

*) Lydimas — iškirstas miškas, kuris rengiamas ariamai dirvai.

Žydų atsakymas Ozonui

Gerai žinome, kad per paskutinius keleris metus žydų padėtis Europoje labai pablogėjo, o kai kuriose valstybėse, kaip, pavyzdžiui, Vokietijoje, iš žydų yra atimtos visos teisės, jie negali dalyvauti nei tautiniame, nei valstybiniame Vokietijos gyvenime. Hitlerininkai aiškina, kad jie, kovodami su žydais, yra pasiryžę apsaugoti gryną germanų rasę ir apvalyti vokiečių kultūrą nuo kenksmingos žydų įtakos.

Šitoksai aiškinimas yra tik priedanga, nes iš tiesų su žydais kovojama tik ekonominiais sumetimais, norint paimti į savo rankas kapitalus, kurių dauguma yra žydų rankose. Kad taip, o ne kitaip yra, rodo ir žinomas faktas, kad visos Vokietijos žydų turtai yra nusavinami, arba, atviriau kalbant, iš Vokietijos žydų turtai atimami.

Kol dar buvo Austrija, daugumas žydų ten glaudėsi. Bet dabar, kada Austriją prisijungė Vokietija, žydų padėtis dar labiau pablogėjo, nes ne tik jokia valstybė jų neįsileidžia, bet kai kuriose Vokietijos pavyzdžiu skelbiami priešžydiški dekretai (Vengrija).

Kova prieš žydus jau nuo kelerių metų vedama ir Lenkijoje. Pradėjo ją į hitlerininkus nusižiūrėję žinomieji endekai. Jie tad pasirinko žydus, o juo labiau, kad jau galėjo kur ir pasimokyti. Ir štai prasidėjo vadinamoji kova, į kurią daugiausia buvo stengiamasi įtraukti jaunimas, kuriam ypač patinka visoks šūkavimas. Viena iš tokių „kovos" priemonių buvo vadinamasis žydų krautuvių piketavimas, ką noriai atlikdavo ne tik studentai. Mokslas jis sau žino ir dabar skaitome, kad vien Varšuvos kuratorijoje šiemet apie 200 abiturijentų neišlaikė egzaminų.

Į kovą su žydais pradėjo veltis ir vadinamasis Ozonas. Jau pernai, vasario 21 dieną pulkininkas Kocas savo programinėje deklaracijoje padarė pastabą dėl žydų. Naujai išrinkta Ozono partijos tautybių komisija žydų klausimu paskelbė net trylikos punktų deklaraciją.

Svarbiausias yra pirmas punktas, kuriame deklaracijos autoriai pareiškė, kad žydai priklauso prie užvalstybinės grupės. Tuo norėta pasakyti, kad žydai Lenkijos valstybės gyvenime veikliai negali dalyvauti. Toksai Ozono partijos nusistatymas sujudino visus Lenkijos žydus. Visokiausių pakraipų žydų laikraščiai griežtai įvertino prieš žydus nukreiptą deklaraciją, darydami iš to tolį siekiančias išvadas. Sunku čia kartoti daugelio žydų laikraščių atsakymus į Ozono deklaraciją. Paduosime nuomonę tik didžiausio žydų dienraščio, leidžiamo lenkų kalba Varšuvoje „*Nasz Przegląd*", kurio vyriausias publicistas šio mėn. 24 dieną šitaip atsakė į pirmą deklaracijos punktą:

„Toksai klausimo pastatymas Lenkijos interesams yra labai pavojingas kitoje vietoje. Tautinis judėjimas didėja ne tik pas žydus, bet ir kitose tautinėse mažumose; be to, šios mažumos skiriasi labiau negu žydai. Tai liečia kaip teritorines mažumas, taip ir išsiklaidžiusias. Tačiau iki šiol tik kraštutiniai nacionalistai nepripažįsta kitataučiams teisės laikyti save gerais krašto piliečiais ir duotosios tautinės grupės nariais. Skelbiamas dėsnis, kad kas nepriklauso prie viešpataujančios tautos, tas negali turėti visų teisių ir pamažėl išvykti iš gyvenamojo krašto, pasunkins Lenkijos uždavinį sprendžiant ukrainų, gudų, vokiečių klausimą, o kituose kraštuose pasunkins lenkų padėtį. Yra tai pabrėžiama, kad gali gyvuoti tik vienalytės tautiniu atžvilgiu valstybės, kas ypač svarbu Vokietijai. Bet nepakeliui daugeliui kitų valstybių, kurios atsirado po karo, kaip Čekoslovakija, Jugoslavija ir kitos, kuriose gyvena daug kitų tautų".

Šis žydų atsakymas į prieš juos nukreiptą deklaraciją yra įsidėmėtinas juo labiau, kad pasaulio žydų ekonominė ir spaudos galybė dar nėra sutriuškinta, dar ji stipriai laikosi.

Pažymėtina, kad apie šį žydų atsakymą Ozono laikraščiai neprasitarė nė puse žodžio. Matyt, nepatogu.

Politikas.

Išaušus rytui, saulei bailiai pro debesis besirітant, vietos artojai, matydami naujai atėjusiųjų vos bepradėtose kurti sodybose vienur degančius nuodėgulius, kitur tik šipulius ir šiaudagalius, po dirvas išmėtytus, kalbėjosi:

— Per aukštai norėjo iškilti.

— Dievas bažnyčioj parūpo jiems pakeisti.

— Tas pats Dievas ir kenčia ir baudžia.

O kai pastebėjo, kad ir pušis, kuri po buvusio aukščiau miško, sakytum, paminklas buvo užsilikusi, dar pridurdinėjo.

— Nugriuvo ir ta paskutinė.

— Geriau jau jokios, negu viena ir ta visosna pusėsna svyruojanti.

— Priaugs greit vėl.

— Tik mes gal jų priaugusių jau nesulauksime...

Bet laukė visi kantriai. Nors audrų būdavo dar baisesnių, dar staigesnių. Lūkesčių iš širdies vietos artojams tos audros išplėšti neįstengdavo. Daugelis prisimine paskutiniąją perkūno sudaužytą ir vėjo palaužtą ir iš šaknų išgriautą pušį, prisimindami kalbėdavo dar ilgai:

— Buvo pušis tarp dirvų...

— Buvo miškas, kuris paunksnės mums teikdavo, kuris nuo baisiųjų vėtrų mus užstodavo...

⊚ ⊚

Jeigu tektų Prancūzijai kariauti

Nuo 1933 metų, pradėjus Japonijai, Italijai ir Vokietijai vykdyti savo ekspansinius planus, tarptautinė padėtis žymiai pablogėjo. Prisimename, kiek nerimo sukėlė Japonijos žygis Mandžiūrijon, Italijos—Abisinijon ir paskutiniu metu Vokietijos—Austrijon. Šiuo momentu visų akys ir ausys yra nukreiptos į Čekoslovakiją, kurią Hitleris pasirinko kaip sekančią auką po Austrijos.

Ryšium su minėtais žygiais susidaro politiškų konfliktų, kurie sukelia daug nerimo visose taikos norinčiose valstybėse. Iki šiol visi šie konfliktai šiaip taip pasisekdavo geruoju likviduoti. Tačiau minėtų dinamiškųjų valstybių apetitams nemažėjant, visos kitos valstybės stengiasi pasiruošti gin klu raminti tuos, kurie žodžių nepaklausytų.

Labiausiai visus domina, kokioje padėtyje yra Prancūzija su Anglija, tos dvi stipriausios ir taiką palaikyti labiausiai užsiangažavusios valstybės.

Prancūzų strategų nuomone, Prancūzija šiuo metu yra kiek blogesnėje padėtyje negu prieš Didįjį karą, kada turėjo puikiai paruoštą ir gerai apginkluotą armiją ir stropiai paruoštą mobilizaciją. Kariška sutartis su Rusija tada irgi buvo labai reikšminga. Dėl Italijos neutralumo tuo metu visai neteko abejoti. Anglijos pagelbos prancūzai irgi laukė, o kai Vokietija įsibrovė Belgijon, tai buvo aišku, kad Anglija eis išvien su Prancūzija.

Šiuo metu padėtis pakitėjusi. Pirmiausiai todėl, kad yra susiartinusios Vokietija su Italija. Dėl to, kilus karui, jeigu Italija ir liktų neutrali, tai vistik Alpių frontas reikėtų gerai apsaugoti, be to, nemaža jėgų reikėtų palikti Viduržemio jūroje ir šiaurinėje Afrikos dalyje. Be to, nežinia, kaip bus su Ispanija. Prancūzijos interese yra, baigus naminį karą, padėti Ispanijai gydyti to karo žaizdas ir už tai užtikrinti visišką jos neutralumą.

Didžiausią nerimą kelia ir labiausiai gresia pavojus šiaurės vakarų Prancūzijos pakraščiams. Nors, tiesa, ši sienos dalis yra geriausiai apsaugota Maginoto tvirtovėmis, kurias sunku bus įveikti. O jeigu Vokietija mėgintų įsiveržti per Belgiją, kaip padarė 1914 metais, tai Anglija iš karto stotų karan kartu su Prancūzija. Be to, reikia priminti, kad Belgija yra stipri kariška pajėga ir pavojaus metu pasiryžusi gintis.

Panašiai yra su Šveicarija. Ji paskelbė neutralumą ir šis jai bus pripažintas. Tačiau ji smarkiai ginkluojasi ir karo metu užpulta galėtų gintis.

Nereikia užmiršti ir Prancūzijos susitarimų su Mažąja Santarve (Rumunija, Čekoslovakija ir Jugoslavija) ir Lenkija. Tiesa, tarp Čekoslovakijos ir Lenkijos santykiai negeriausi. Bet šios valstybės supranta, kad Vokietija yra lygiai pavojinga dėl abiejų. Prancūzų diplomatams svarbu pašalinti visus nesusipratimus tarp šių valstybių, kad karo metu jos būtų vieningos.

Prancūzijos kariška sutartis su Sovietais šiuo metu reikšmės neturi, nes sovietų armija, nors ir didelė, tačiau jos geriausi vadai jau sušaudyti. Be to, labai bloga yra Sovietų komunikacija ir aprovizacija, todėl kariškų jėgų mobilizacija būtų labai apsunkinta. Dar reikia priminti, kad Sovietų Sąjunga neturi bendrų sienų su Vokietija, dėl to, turėdama menką laivyną, Sovietų Rusija, kad ir norėtų, negalėtų padėti nei Čekoslovakijai nei Prancūzijai.

Dabar pažiūrėkime, kokios yra Prancūzijos karinės pajėgos: Prancūzija, kartu su kolonijomis, turi 100.000.000 gyventojų. Tiesa, kolonijos reikalauja nemažų pajėgų ramumui užtikrinti, tačiau Didysis karas parodė, kad kolonijalinė kariuomenė Prancūzijai daug padėjo. Be to, kolonijos yra neišsemiamas šaltinis kariuomenės aprovizacijai karo metu ir leidžia Prancūzijai laisvai vandenynais susisiekti su visu pasauliu.

Karininkų korpusas ir puskarininkų kadrai yra labai gerai paruošti ir išmokslinti. Jie sudaro stiprų karišką pagrindą su 1.0000 nuolatinės kariuomenės ir karo specialistais. Atsarginiai yra nuolatiniame kontakte su tarnaujančia kariuomene, nes kasmet 45.000 rezervos karininkų ir 50.000 puskarininkų atlieka kariškus pratimus.

Armijos apginklavimas yra labai moderniškas ir gausus. Kariuomenė aprūpinta geriausiais kulkosvaidžiais, artilerija ir tankais.

Karo aviacija tuo tarpu yra kiek atsilikusi nuo kitų valstybių, bet yra skubiai organizuojama, didinama ir smarkiai gerinama. Karo lakūnai yra gerai paruošti ir nebijo geriausiai išlavintų lakūnų konkurencijos.

Karo laivynas Prancūzijoje visuomet buvo gerai suorganizuotas. Šiuo metu vien tik nuolatinių karininkų karo laivyne tarnauja daugiau kaip 60.000. Atsarginių yra dar daugiau.

Karo vadais Prancūzija yra gerai žinoma visame pasaulyje. Nors Didžiojo karo garsieji vadai arba mirė arba iš kariuomenės jau pasitraukė, tačiau jie paliko nemenkesnius pavaduotojus. Kai garsusis maršalas Petain pasitraukė iš vyriausiojo kariuomenės vado pareigų, jo vietą užėmė generolas Veygandas, patikimiausias maršalo Fošo štabo viršininkas. Generolą Veygandą pavadavo gen. Gamelinas maršalo Joffre'o geriausias karys. Tokiu būdu Prancūzijos armija nuolat patenka į geriausių, sumaningiausių vadų rankas.

Dar tenka priminti, kad Prancūzijos armija yra labai demokratiška ir kartu karinga. Smarki kariška disciplina nesunaikina aukštos prancūzų inteligencijos, kuris nepripažįsta jokių luominių skirtumų, atidaro kelia net ir paprasčiausiam kareiviui pasiekti aukščiausią karišką laipsnį. Visiems yra žinomas prancūzų dėsnis, kad kiekvienas prancūzų armijos kareivis nešioja savo tornistre maršalo laipsnį ir insignijas. Dėl to kiekvienas prancūzų karys stengiasi kariuomenėje užsitarnauti kuo aukščiausį laipsnį.

Bet nemenkesniis kariškas nusiteikimas yra ir visoje prancūzų tautoje. Prieš Didįjį karą vokiečiai tvirtino, kad prancūzų tauta yra labai užsikrėtusi pacifizmu ir antimilitarizmu ir todėl kare bus visai silpna, tačiau per ketverius karo metus, o ypač Marnos mūšyje įsitikino, kad toks tvirtinimas yra klaidingas.

Turėdami tai galvoje, prancūzų karo strategai visai drąsiai ir su pasitikėjimu laukia ateities, nesibijodami net ir galingųjų priešininkų.

J.

KORESPONDENCIJOS

Dūkštas, *Leidimai ir sportas.* Kaip žinoma, Dūkšto bažnytkaimis yra arti administracinės linijos. Anksčiau parapijos žmonės bažnyčią galėjo lankyti laisvai. Dabar, esant žinomiems su siena susijusiems suvaržymams, į Dūkšto bažnytkaimį einant reikia gauti leidimai. Be leidimų neįleidžiama. Prie kelių stovi kopo kareiviai ir leidžia eiti Dūkšto bažnytkaimin tik tuos, kurie turi leidimus, bet tokių yra labai maža. Todėl dabar Dūkšto parapijos bažnyčioje šventadieniais būna visai nedaug žmonių.

Bet šios parapijos gyventojai tikisi, kad jie suvaržymai būsią nelaigi ir kad netrukus jiems nebūsią reikalingi jokie leidimai.

×

Šiais metais Dūkšto parapijos lietuvių jaunimas daug dėmesio kreipia į sportą. Kelių kaimų jaunimas jau turi įsigijęs sporto žaidimams reikalingus įrankius ir laisvesniu laiku gražiai pažaidžia, pasilavina.

Gegužės 22 d. Dūkšto sportininkų rinktinė žaidė su Rimšės rinktine tinklainiu. Rungtynės įvyko Antalgės kaime. Jos pasibaigė 2:0 dūkštiečių naudai.

Valutis.

Vasiūnai. Tverečiaus valsč. Vasiūnų parapijos gyventojai priklauso trims apskritims: Pastavų, Brėslaujos ir Švenčionių. Kaimai, kurie priklauso Švenčionių apskričiai, yra beveik vienų lietuvių gyvenami. Kai kuriuose lietuviai jau nutautėję. Lietuviškai kalba tik senieji. Žmonių nutautėjimas vyksta per mišrias šeimas. Tokios šeimos buvo kuriamos aukščiau ir dabar. Tai rodo, kad šioje apylinkėje lietuvių jaunimo tautinis susipratimas dar yra menkas.

Šia proga reikėtų pranešti mokyklų inspektoriaus žiniai, kad Vasiūnuose yra valstybinė pradžios mokykla, kurios iškaboje skelbiama, kad ši mokykla yra su dėstomąja lietuvių kalba, bet tikrumoje to nėra. Mokyt. Z. Šmitovskis visus dalykus dėsto vien lenkų kalba, lietuvių kalba dėstoma tik kaip atskiras dalykas, kuris būna savaitėje tik vieną kartą. Dėl to vietos žmonės mokytoju yra nepatenkinti ir žada reikalauti, kad švietimo valdžia jį pakeistų kitu, kuris geriau mokėtų lietuvių kalbą ir mokytų taip, kaip mokyklos iškaboje skelbiama.

Tveraitis

Knistuškės, Gervėčių valsčiaus. *Nori šviestis, lavintis.* Šio kaimo tautiškai susipratę lietuviai anksčiau daug turėdavo vargo su keliais vietos išsivertėliais, kurie jautėsi esą dideli ponai ir stengiasi susipratusiems visokiais būdais pakenkti. Bet dabar, įsitikinę, kad iki šiol jie nieko nėra laimėję, jau pradėjo trauktis atgal.

Siuo metu knistuškiečiai yra pasiryžę kreiptis į atitinkamas valstybines įstaigas su prašymais, kad jų kaime galėtų veikti lietuviška mokykla ir skaitykla, nes čia daug yra jaunimo, kuris nori šviestis, lavintis.

Žibuoklė.

Ar esi išsirašęs laikraštį „Aidą"?

MANO PASTABOS

Tenkink knygos badą!

Su šauktuku. Tik prie to reikėtų pridėti, kas yra kviečiamas tenkinti knygos badą. Aišku, kad lietuvis, nes kas mums galvoje, jei kitos tautos netenkina knygos bado. Jos sau žino. Kas kita mes patys, kurie badaujame, kurie esame pasiilgę geros lietuviškos knygos, kaip išalkęs žmogus yra pasiilgęs kasdieninės duonos kąsnio. Mes iš tikro dažnai nusiskundžiame, kad neturime ko skaityti, kad lietuviška knyga yra retas svečias. Nusiskundžiame visų pirma todėl, kad ne tik mūsų inteligentai, bet ir kaimo žmonės knygą jau išmoko branginti. Jei seniau mūsų krašto lietuviai, gavę laikraštį ar knygą, pirmiausia čiupinėjo popierį, ar jis nebus storas papirosams, tai dabar yra visai kitaip. Dabar tokių mahorkininkų jau nėra ir visi, šiek tiek galį slebizuoti, pirmiausia imasi skaityti ir tik perskaitę reikalui esant atplėšia kampą „bankrotkei" susisukti. Bet ir tokių retai pasitaiko, o daugumas jau moka išsaugoti visų metų laikraštį ir paskui susiūna į atskirą knygą, į kurią dažnai pažvelgia vis šį tą naujo, šį tą naudingo rasdamas.

Žodžiu, mūsų kaime jau įvyko džiuginančių pasikeitimų, į kuriuos tenka atkreipti ypatingas dėmesys. Turiu galvoje knygos bado tenkinimą, nors toksai keistas išsireiškimas man nepatinka ir abejoju, ar žmonės jį supras, kas tuo norima pasakyti: ar knyga badauja, ar skaitytojai knygų neturi. Kai žmogus badauja, negalima sakyti: „Žmogau, tenkink duonos badą". Tačiau išsireiškimas yra tai mažmožis. Svarbus pati esmė.

O ji atrodo šitokia. Mūsų krašte reikalinga yra lietuviška knyga, ne viena, ne dvi, bet dešimtys, šimtai, nes žmonės neturi ko skaityti. Todėl džiaugiamės kiekviena nauja lietuviška knyga, kuriai išėjus iš spaudos puolamės visi jų vertinti, paskubomis skaitome ir jau kitą dieną pasisakome: patiko, ar nepatiko, šiaip sau, ar nei šio nei to. Nuomonės, aišku, esti įvairios, kurios betgi aiškiai parodo, kad lietuviškos knygos išleidimas šiuo metu yra visais atžvilgiais sveikintinas reiškinys, kuris dar paliudija ir tai, kad mes n e s t o v i m e v i e t o j e, n e ž i o p s o m e, bet dirbame, kaip galėdami, dirbame, kaip išmanydami.

Paskutinėmis dienomis susilaukėme dviejų, tik ką iš spaudos išėjusių (dar šiltos), lietuviškų knygų. Yra tai Vl. Radziulio romanas „Ž i n g s n i a i g y v e n i m a n" ir Onos Mičiūtės eilėraščių rinkinys „Ž i b u r i a i p e l k ė s e".

Kaip matome, poezija nepasiduoda prozai, o ši sėkmingai konkuruoja su poezija.

Ir gerai. Tegu nepersveria viena kitos, tegul viena kitą papildo ir tegul abi kartu tarnauja mūsų visuomenei. Tačiau gal pritiktų pasakyti vienas kitas žodelis ir visuomenei, šiai Didžiai Gerbiamai poniai, kad ji nežiūrėtų į aukšto į tuos, kurie vieni silpniau, kiti stipriau pasireiškia mene; vieni bailiai, kiti jau visai drąsiai žengia į meno šventyklą, iš kur skelbia lietuviškojo žodžio, gražios mūsų kalbos kultą.

Iš to išvada viena. Reikia nepamiršti menininkų, reikia paremti jų darbas, nes menininkai irgi yra žmonės, kurie turi gyventi.

Čia balsą turi visuomenė, nes menininkai kuria ne sau, bet visuomenei, tautai.

R. M.

— Poznanėje įvyksiamoje jaunųjų teisininkų suvažiavime buvo nutarta neįsileisti į jų draugiją žydų

— Airijos ministeris pirmininkas de Valera paleido dabartinį parlamentą, paskirdamas naujus rinkimus, kurių metu tikisi gauti balsų daugumą.

— Paryžiuje skubiai rengiamasi priimti Anglijos karalių, kuris atvyks į Paryžių birželio 2‹ dieną. Daugelis įtartinų asmenų išsiųsta iš Paryžiaus į provinciją.

VILNIAUS KRONIKA

Išvyko pirmininkas p. K. Stašys

Šiomis dienomis Lietuvos Valstybėje vieši uždaryto Vilniaus Lietuvių Tautinio Komiteto pirmininkas p. K. Stašys su ponia, kur jis yra išvykęs į savo mirusiojo brolio laidotuves. Išvyko pro Latviją.

Rodos, pirm. p. K. Stašys sugrįšiąs į Vilnių birželio mėn. 10 d.

Vėl uždrausta leisti lietuviški laikraščiai

P. Konstancija Siniuvienė, gavusi uždraudimą leisti mėnesinį moterims skirtą laikraštį „Moterų Židinį", šį mėnesį antrą kartą pranešė Vilniaus Miesto Storastijai, kad norinti leisti lietuvėms moterims skirtą mėnesinį laikraštį „Moterų Talką". Taip pat buv. „Jaunimo Draugo" redaktorius Augustinas Burokas buvo pranešęs Miesto Storastijai, kad jis norįs leisti lietuvių jaunimui skirtą savaitraštį „Mūsų Draugą".

Teko girdėti, kad Miesto Storasta abu šiuos laikraščius leisti uždraudė, motyvuodamas tuo, esą kažkokie kiti žmonės apie tokio pobūdžio laikraščių leidimą pranešę anksčiau.

Ketina atvykti vyskupas Matulionis

Prieš keletą metų sugrįžęs iš Sovietų Rusijos lietuvis kalinys vyskupas Teofilius Matulionis atsiuntė Vilniuje gyvenančiam savo broliui laišką, pranešdamas, kad jis birželio mėnesio pirmomis dienomis, grįždamas iš užsienio, atvažiuosiąs į Vilnių.

Kaip atmename, vyskupas T. Matulionis paskutinį kartą į Vilnių buvo atvykęs 1936 metų pavasarį.

Lenkai kunigai į lietuvių parapijas

Teko sužinoti, kad šiomis dienomis Vilniaus arkivyskupo sprendimu kai kurie kunigai perkelti iš vienos parapijos į kitą. Šie perkėlimai padaryti ir lietuvių parapijose, į kurias vikarais paskirti kunigai lenkai, daugiausia nemoką lietuviškai.

Ligšiolinis Gervėčių apylinkės mokyklų prefektas kun. J. Maciejevskis paskirtas vikaru į Valkininką, kun. J. Nemonovičius iš Turmonto perkeltas mokyklų prefektu į Švenčionėlius, Kalesnykų vikaras kun. A. Zamanas paskirtas Dieveniškio vikaru-administratoriumi, iš Eišiškių į Kalesnykus perkeltas vikaras kun Vl. Filipek.

Švenčioniškiai lankė Kalvarijas

Gegužės 29 d. į Vilnių buvo atvykę keli šimtai Švenčionių parapijos lietuvių, kurie, savo dekano kun. J. Dubiečio vedami, aplankė Aušros Vartus ir buvo nuvykę į Kalvarijas lankyti Kryžiaus kelių. Kalvarijose maldininkams padėjo vadovauti kun. P. Bieliauskas ir kun. K. Gečys.

Paleista iš kalėjimo

Pernai lapkričio mėnesio 20 d. Vilniuje buvo suimti keli lietuviai. Jų tarpe Lietuvių Amatininkų Birutės bendrabučio vedėja Uršulė Sekmukaitė, Zitiečių namų šeimininkė Uršulė Steponavičiūtė ir siuvimo mokyklos mokinė Ona Milutytė.

Uršulė Steponavičiūtė iš kalėjimo paleista šių metų sausio 19 dieną, Ona Milutytė balandžio 1 d., o Uršulė Sekmukaitė šio mėnesio 24 d.

Gegužės 28 d. iš Lukiškio kalėjimo paleistas buv. mokytojas Jonas Mudėnas. Jis buvo suimtas dar pereitais metais gruodžio 6 d.

Konfiskavimai

Šio mėn. 27 dieną, Miesto Storastai įsakius, buvo sukonfiskuotas lenkų laikraščio „Przegląd Wileński" 3 nr. ir „Vilniaus Žodžio" 23 nr.

Paskutinis mėnuo

Kaip jau buvo rašyta, Vilniaus Lietuvių Labdarybės Draugija administracinės valdžios sprendimu yra uždaryta ir dabar yra likvidavimo stadijoje. Jos likvidatorius, ligšiolinis kuratorius p. Švedas, vykdydamas administracinės valdžios sprendimą, savo laiku yra pranešęs (atskirais raštais) visiems šios draugijos tarnautojams, kad jie nuo birželio mėnesio 31 dienos nuo darbo būsią atleisti. Pranešimų negavo tiktai fizinio darbo darbininkai, nes jiems pranešimai gali būti įteikti prieš atleidimą nuo darbo tik už dvejų savaičių.

Vadinasi, šios draugijos proto darbininkams — tarnautojams ir bendrabučių vedėjams beliko darbuotis jau tik vienas mėnuo...

Kaip žinia, dėl šios draugijos uždarymo ir likvidavimo skundas yra nusiųstas Vyriausiam Administracijos Tribunolui Varšuvoje.

Švietimo ministeris Vilniuje

Šio mėn. 27 dieną Vilniuje viešėjo Lenkijos švietimo ministeris prof. Svientoslavskis, kuris tą dieną lankėsi kai kuriose lenkų pradžios mokyklose.

Gegužės 28 d. pas p. ministerį buvo apsilankiusios įvairios delegacijos. Jų tarpe buvo ir Vytauto Didžiojo gimnazijos delegacija, kurion buvo įėję tos gimnazijos direktorius M. Šikšnys, „Ryto" dr-jos valdybos narys V. Budrevičius ir mokytojas V. Dasys. Delegacija išdėstė gimnazijos skaudulius ir prašė duoti naujo tipo gimnazijai teises. P. ministeris pažadėjo, kas bus jo galioje, visa padaryti, nors mūsų gimnazijai teisių davimas, pasirodo, šįjasi ir su kitais reikalais.

Baigė aukštąjį mokslą

Šiomis dienomis Antanas Blažys, išlaikęs visus Vilniaus universitete egzaminus, gavo agronomijos inžinieriaus laipsnį.

Koncertas buvo, vakaras neįvyko.

Kaip buvo skelbta, Liet. Meno ir Literatūros draugija gegužės 26 dieną turėjo surengti dainų ir muzikos koncertą, o gegužės 29 d.—vaidinimą. Tačiau praktikoje įvyko tik pirmas dalykas.

Dainų ir muzikos koncertas buvo surengtas Vytauto Didžiojo gimnazijos salėje. Operos artistas Stasys Audiejus padainavo lietuvių ir kitų kompozitorių keletą suharmonizuotų dainų, o pianistė virtuozė Elvira Palevičiūtė paskambino muzikos kūrinių.

Gegužės 29 d. rengtas vaidinimas neįvyko, nes jam negautas Miesto Storastos leidimas. Buvo pasiruošta vaidinti Sofijos Čiurlionienės 3 veik. komedija „Pinigėliai".

Lietuvos evangelikų delegacija Vilniuje

Šiomis dienomis Vilniuje prasidėjo evangelikų-reformatų sinodo suvažiavimas. „Słowo" praneša, kad į šį sinodą atvyko ir Lietuvos evangelikų delegacija su superintendentu Jakubėnu priešakyje.

Dažnėja gaisrai

Paskutiniu metu iš daugelio provincijos vietų gaunama žinių apie didelius gaisrus, kurių metu sudega daug trobesių. Pavyzdžiui, neseniai Šaltėnų kaime (Breslaujos apskr.) sudegė 28 trobesiai. Gaisro metu sudegė dvi senelės ir du maži vaikai. Dysnos apskr. Kuckų kaime sudegė 22 trobesiai ir Pafrajanove 13 trobesių.

D-rė Habdankienė

persikėlė į kitą butą ir dabar gyvena Holendernia g-vė 2—7.

Paminėtos Lietuvos krikšto sukaktuvės

Gegužės 29 d. Kaune buvo iškilmingai paminėtos Lietuvos krikšto 550 metų sukaktuvės. Tą dieną Kauno Katedroje-Bazilikoje įvyko iškilmingos pamaldos, kuriose dalyvavo Valstybės Prezidentas, vyriausybės nariai, Lietuvos vyskupai ir daug šiaip žymių žmonių. Vakare Karo Muziejaus salėje įvyko iškilminga akademija, kurios metu kalbėjo Valstybės Prezidentas Antanas Smetona ir arkivyskupas J. Skvireckas. Be to, prie Nežinomojo Kareivio kapo kalbėjo dr. Penkauskas ir „Pavasario" S-gos atstovas. Ir šiose iškilmėse dalyvavo vyriausybė, seimo atstovai, užsienio diplomatai, Lietuvos katalikų organizacijos ir kt.

Sugrįžo min. J. Tūbelis

Ilgametis Lietuvos ministeris pirmininkas ir finansų ministeris, o dabar žemės ūkio ministeris Juozas Tūbelis buvo susirgęs ir keletą mėnesių gydėsi užsienyje —ilgiausiai Švaicarijoje. Visiškai pagijęs ir pailsėjęs ministeris J. Tūbelis šiomis dienomis sugrįžo Lietuvon.

Sugrįžęs min. J. Tūbelis Lietuvos geležinkelio stotyse žmonių buvo nuoširdžiai sveikinamas. Įstaigų ir organizacijų atstovai įteikė jam daug gėlių.

Dabar min. J. Tūbelis normaliai eina savo pareigas. Be to, jis šiomis dienomis dalyvavo Kaune įvykusioje lietuvių studentų tautininkų metinėje šventėje ir „Lietūkio" atstovų suvažiavime.

Lietuvos pasiuntinybė naujose patalpose

Kaip jau „Aide" buvo minėta, šio mėn. 24— 25 dienomis Lietuvos pasiuntinybė persikėlė iš Europos viešbučio į naujai išnuomotas patalpas prie Koszykowa gatvės Nr. 14. (Netoli Lietuvos pasiuntinybės yra taip pat ir Čekoslovakijos pasiuntinybė).

Namai, kuriuose apsigyveno Lietuvos pasiuntinybė, yra naujai tik ką pastatyti pagal moderniškiausius architektūros reikalavimus. Butų žinovai tvirtina, kad tai esančios vienos geriausių Varšuvos patalpų. Pasiuntinybė užima dvylika kambarių, kurie yra pirmame ir antrame aukšte. Visas patalpų įrengimas yra taip pat skoningas.

Kambarių įrengimu kruopščiai rūpinosi ir pats ministeris p. K. Škirpa. Tikrai, interesantai, pabuvę pasiuntinybės patalpose, išsineš teigiamą įspūdį ir apie atstovaujamąją valstybę. Jau ir dabar Varšuvos dienraščiai, įdėję namų fotografijas, rašo, kad pasiuntinybė, iki šiol išbuvusi liuksusinėse hotelio patalpose, pereina į visai neblogesnes.

Kadangi pasiuntinybėje teks būti gal ne vienam ir „Aido" skaitytojui, pravartu būtų žinoti apie patį butą. Pirmame aukšte (apačioje) veikia konsularinis skyrius. Šio skyriaus vedėju šiuo metu yra p. Antanas Andrašiūnas ir ten pat dirba p. Vytautas Alseika. Priėmimo valandos 10 — 13. Konsularinio skyriaus telefonas: 8-55-37.

Antrame aukšte yra diplomatinė kanceliarija. Čia priėmimo valandos yra 11 — 13. Telefono numeris 8-55-36. Suprantama, kad šalia diplomatinės kanceliarijos yra ir ministerio kabinetas.

Persikėlus į naujas patalpas, pasiuntinybės darbas yra iš naujo pertvarkytas ir dabar personalas galės laisviau atlikti savo pareigas.

Iki šiol dar neatvažiavo į pasiuntinybę nei spaudos, nei karo atachė. Galimas daiktas, kad suvarkius patalpą pasiuntinybės personalas padidėsias.

Padėtis vis dar neaiški

Kaip žinome, maždaug prieš savaitę, politinė Europos padėtis buvo žymiai pablogėjusi ir naujas karas kabojo lyg ant plauko. Vėliau, įsikišus Anglijai, kurios nusistatymą parėmė Prancūzija ir iš dalies Lenkija bei Sovietų Rusija, karo pavojus buvo pašalintas. Tai pažymėjo visa Europos spauda.

Tačiau iš tikro padėtis galutinai nepagerėjo, nes Čekoslovakijos vokiečiai ir toliau nenusileidžia, dažnai įvyksta susirėmimų tarp čekų ir vokiečių. Be to, pranešama, kad Čekoslovakijos vyriausybės nutarimu skubiai stiprinama siena prie Vokietijos.

Didelę sensaciją sukėlė anglų spaudoje pasirodžiusi žinia, kad Sovietų Rusija prie vakarų sienos yra sutraukusi labai daug kariuomenės.

KARAS KINIJOJE

Japonai atakuoja, kiniečiai traukiasi

Kiniečių kariuomenė, prisilaikydama Lunghajaus geležinkelio, traukiasi į vakarus. Japonai atakuoja ir gegužės 25 d. užėmė Langfengą, svarbią geležinkelio stotį strateginiu atžvilgiu. Iš čia jie ketino eiti Kaifengan, kur buvo pasislėpęs vyriausias kiniečių armijos štabas, suspėjęs pabėgti iš Sučau. Tačiau sutiko netikėtą kiniečių pasipriešinimą. Įvyko smarkios kautynės ir, kaip praneša kinų vyriausiasis štabas, kiniečiams pasisekė atsiimti Langfengą, tik neilgam: po atkaklaus mūšio japonai vėl užėmė Langfengą. Apskritai, Langfeno apylinkėse smarkios kautynės eina jau ištisą savaitę ir abi pusės turi didelių nuostolių.

Japonų pranešimu, jų kariuomenė yra pasirengusi pasukti pietų link ir eiti į Hankau, laikinąją Čangkaišeko sostinę. Tačiau jiems prieš tai reikėsią užimti Čingčau, svarbų Kinijos geležinkelių mazgą.

Čangčau, kaip rašo anglų ir amerikiečių spauda, yra gerai sustiprintas ir jo apylinkėse yra sutelkta nemaža nauja kiniečių kariuomenė. Taigi prie Čangčau turėsią įvykti mūšiai nemažesni už mūšius, buvusius prie Sučau.

Japonai taip pat rengiasi pulti svarbiausį pietų Kinijos Kantono miestą. Kantono uoste Hongkonge jau renkasi japonų karo laivai su armija, kurią norima iškelti ir paleisti prieš Kantoną.

Visoje Kinijoje, kur viešpatauja japonai, eina arši partizanų kova. Japonai praneša, kad partizanų būrius jiems pasiseka visur išsklaidyti ir kad jų daug krinta per susirėmimus su reguliare kariuomene, tačiau nutyli, kiek jų žūsta nuo kinų partizanų. Jie tik nusiskundžia, kad partizanai esą pradėjo kariauti visai nežmonišku būdu—nuodyti šulinius, kuriais naudojasi ir ramūs gyventojai.

Japonai pasiryžę kariauti iki galo

Pastaruoju metu įvyko atamainų Japonijos vyriausybės tarpe: atsistatydino ligšiolinis užsienių reikalų ministeris Hirota, o jo vieton paskirtas generolas Ugaki. Naujas ministeris per pasikalbėjimą su laikraštininkais išsitarė, kad Japonija tol kariausianti, kol priversianti Kiniją pasiduoti. O kadangi Čangkaišekas nė nemanąs greitu laiku taikintis, tai tenka laukti, kad karas Kinijoje dar gerokai užsitęsiąs.

Iš Čangkaišeko kariuomenės pradėjo bėgti vokiečiai instruktoriai. Jie bene yra gavę įsakymą iš Vokietijos vyriausybės pasitraukti iš Kinijos ir grįžti tėviškėn. Kiniečiai tokiu vokiečių elgesiu nepatenkinti, nes instruktoriai žino daug kariškųjų paslapčių ir jas galį išduoti priešui. Vokiečiai savo elgesį teisina tuo, kad jie norį laikytis neutraliteto. Dabar pas kiniečius instruktoriais darbuojasi tik Sov. Rusijos kariškiai.

KARAS ISPANIJOJE

Prasidėjo smarkios kautynės

Šiuo metu smarkiausios kautynės eina dvejose vietose: Kastilijoje ir į pietus nuo Ebro upės.

Kastilijoje vyriausybininkai pradėjo pulti nacionalistus gegužės 24 d. Čia smarkiausios kautynės, kaip pabrėžėme ir pereitą kartą, eina prie Tempo ir Balaguero vietovių. Šis vyriausybininkų puolimas sugalvotas tam, kad nacionalistų vadovybė būtų priversta atitraukti savo jėgų dalį iš fronto tarp Teruelio ir Viduržemio jūros. Kastilijoje nacionalistams vadovauja gen. Maskardo, tas pats, kuris pasižymėjo Alkazaro gynimu Toledo mieste. Jis pareiškė, kad vyriausybininkų sumanymas nepasieksiąs tikslo, nes jis tikisi visus vyriausybininkų puolimus atremti tomis jėgomis, kurias jis turi. Ir tikrai, visi jų puolimai jų sėkmingai atremiami. Vyriausybininkai prie Trempo ir Balaguero jau nustojo apie 25000 kareivių, o nieko apčiuopiamo dar nelaimėjo.

Į pietus nuo Ebro upės puola nacionalistai. Ypač smarkios kautynės eina prie Viduržemio jūros pakraščio, Kastelono miesto apylinkėse. Nacionalistai čia stengiasi prasimušti į Valenciją. Kita jų dalis, gen. Varelos vadovaujama, mušasi kalnuose tarp Teruelio ir Viduržemio jūros. Ji stengiasi paimti kelią, kuris eina iš Teruelio į Saguntą, iš jo į Valenciją. Gen. Varelai bene pasisekė keliose vietose sumušti vyriausybininkus ir prisiartinti prie to kelio.

Vyriausybininkų lėktuvai buvo nuskridę Prancūzijon ir tur būt per apsirikimą apmėtė bombomis vieną geležinkelio stotį – Cerberą. Prancūzijos premjeras Deladier įsakė į įsibrovėlius lėktuvus šaudyti.

„AIDO" REDAKCIJA ir ADMINISTRACIJA: Wilno, ul. Dąbrowskiego 5—1. Administracija priima nuo 9 iki 13 val.

REDAKCIJA gaunamus straipsnius ir korespondencijas taiso ir trumpina savo nuožiūra. Nespausdintų korespondencijų ir smulkesnių straipsnių redakcija nesaugo. Rankraščių savo lėšomis negrąžina.

PRENUMERATA: Metams — 3 auks. Užsienyje — 2 doleriai. Atskiro numerio kaina 10 skatikų. Skelbimų kaina: tik ketvirtame puslapy 20 skatikų už eilutę.

Leidėjas ir atsak. redaktorius **Liudvikas Cicėnas.**

„RUCH" spaustuvė, Tatarska 6. Telef. 21-83.